

N:o 37.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lagar angående ändring i vissa delar af förordningarna om kommunalstyrelse på landet och om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 samt af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862; gifven Stockholms slott den 4 december 1903.

Under åberopande af hvad bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag innehåller, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1:o) lag angående ändrad lydelse af §§ 17 och 32 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

2:o) lag angående ändrad lydelse af §§ 16, 33 och 40 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862; samt

3:o) lag angående ändrad lydelse af § 26 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Hjalmar Westring.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse af §§ 17 och 32 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att §§ 17 och 32 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Tre ordinarie kommunalstämmor skola årligen hållas: en i mars för besluts fattande i anledning af berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning, samt för val af landstingsmän, eller, inom de härader eller tingslag, där sommarting hållas, af valmän för landstingsmäns väljande; en i oktober för bestämmande af kommunens utgifts- och inkomststat enligt § 63; och en i december månad för granskning af så väl fyrktalslängden som debiterings- och uppbördslängden, samt för anställande af val till de befattningar inom kommunen, hvilka vid årets slut blifva lediga, och af revisorer, äfvensom af valmän för landstingsmäns väljande i de härader eller tingslag, där landstingsmannaval skall ske å vinterting. Den, hvilken såsom ledamot af kommunalnämnd eller eljest är redovisningsskyldig till kommunen, må icke väljas till revisor af förvaltning, för hvilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val af revisor af sådan förvaltning eller i beslut i anledning af revisorerernas granskning af sagda förvaltning.

§ 32.

Kommunalfullmäktige må ej ärende företaga eller däri besluta, såvida icke flera än hälften af dem äro tillstädes. Är till följd af stad-

gandena i §§ 17 och 34 tillstädesvarande fullmäktig hindrad att deltaga i handläggning af visst ärende, må den omständighet, att antalet af de öfriga tillstädesvarande icke öfverstiger hälften af fullmäktiges hela antal, ej utgöra hinder för ärendets företagande.

Ordförande eller ledamot, som utan anmältd, af kommunalfullmäktige godkändt, förhinder från sammankomst sig afhåller, skall böta till kommunens kassa två riksdaler riksmünt och dubbelt så mycket om sammanträdet måste, i anseende till de närvarandes fåtalighet, inställas eller upplösas.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse af §§ 16, 33 och 40 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att §§ 16, 33 och 40 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 16.

Allmän rådstuga skall hållas i stad, där stadsfullmäktige finnas, uti december månad de år, då fullmäktige böra väljas; men i stad, där stadsfullmäktige icke finnas, hvarje år uti juni månad, för att besluta i anledning af berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning, samt för val af landstingsmän; och uti december, för bestämmande af stadens utgifts- och inkomststat enligt § 61 och för anställande af val till de befattningar inom kommunen, hvilka vid årets slut blifva lediga, äfvensom för val af revisorer. Den, hvilken såsom ledamot af drätselkammare eller eljest är redovisningsskyldig till kommunen, må icke väljas till revisor af förvaltning, för hvilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val af revisor af sådan förvaltning eller i beslut i anledning af revisorerernas granskning af sagda förvaltning.

§ 33.

Ordinarie sammanträden skola af stadsfullmäktige årligen hållas å de tider och för de ändamål, som i § 16 äro bestämda för allmän rådstuga i stad, där stadsfullmäktige icke finnas; och gälle i fråga om val-

barhet till revisor samt om rätt att deltaga i val af revisor eller i beslut i anledning af revisorernas granskning af förvaltningen hvad i nämnda § är stadgadt.

§ 40.

Stadsfullmäktige må ej ärende företaga eller däri besluta, där icke minst två tredjedelar af ledamöternas hela antal äro tillstädes. Är till följd af stadgandet i § 33 tillstädesvarande ledamot hindrad att deltaga i handläggning af visst ärende, må den omständighet, att antalet af de öfriga tillstädesvarande icke uppgår till två tredjedelar af ledamöternas hela antal, ej utgöra hinder för ärendets företagande.

Ordförande eller ledamot, som utan anmältdt, af fullmäktige godkändt förhinder från sammankomst sig afhåller, skall böta till stadens kassa två riksdaler riksmünt, och dubbelt så mycket, om sammanträdet måste, i anseende till de närvarandes fåtalighet, inställas eller upplösas.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse af § 26 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Häriigenom förordnas, att § 26 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 26.

Till stadsfullmäktiges åligganden och befogenhet hör:

att afgifva utlåtanden i alla frågor, som för sådant ändamål af Kungl. Maj:t till fullmäktige i nåder remitteras eller af öfverståhållare-ämbetet, magistraten eller andra vederbörande till dem hänskjutas;

att meddela beslut i angelägenheter, som af de för verkställighet och förvaltning tillsatta nämnder, afdelningar eller personer likmätigt de för hvardera af dem gällande instruktioner fullmäktiges pröfning underställas;

att, efter granskning af de utaf vederbörande förvaltningsnämnder och afdelningar upprättade utgifts- och inkomstförslag, bevilja medel till stadsutgifternas bestridande samt förordna om uttaxering af de skattebidrag, hvilka utöfver befintliga tillgångar kunna till stadens allmänna gagn eller särskilda dess behof erfordras, äfvensom i fråga om utgifter för nya ändamål bestämma de grunder, efter hvilka uttaxering däraf skall äga rum; samt

att årligen genom revisorer, hvilka stadsfullmäktige utse, granska dem underlydande nämnders och afdelningars räkenskaper och förvaltning under nästföretgående året; ägande fullmäktige, sedan revisionsberättelser till dem inkommit och vederbörande fått tillfälle att öfvergjorda anmärkningar sig förklara, efter befogenhet afgöra, huruvida anmärkning må förfalla eller laglig åtgärd för bevakande af stadens rätt bör vidtagas.

Öfver anmärkningar, som särskildt angå andra än af kommunen sammanskjutna medel, tillkommer pröfningsrätten öfverståhållareämbetet, som af de till ämnet hörande handlingar bör skyndsamt erhålla del.

Stadsfullmäktige hafva för öfrigt till befrämjande af stadens nytta och förkofran att utan annan inskränkning i omfånget för sin verksamhet än den, hvarom i § 1 förmäles, rådslå och besluta i alla för kommunens medlemmar gemensamma angelägenheter.

Den, hvilken såsom ledamot af stadsfullmäktige underlydande nämnd eller afdelning eller eljest är redovisningsskyldig till kommunen, må icke väljas till revisor af förvaltning, för hvilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val af revisor af sådan förvaltning eller i beslut i anledning af revisorerernas granskning af sagda förvaltning.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 december 1903.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
          HUSBERG,
          PALANDER,
          WESTRING,
          RAMSTEDT,
          BERGER,
          MEYER,
          VON FRIESEN och
          VIRGIN.

1:o.

Departementschefen statsrådet Westring anförde:

I anledning af väckta motioner om ändring af § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 samt § 9 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, i syfte att de, som enligt dessa författningar handhade eller handhaft någon förvaltning, icke måtte kunna väljas till eller deltaga i val af revisorer för granskning af denna förvaltning, har Riksdagen i skrifvelse den 19

april 1901 anförde, att Riksdagen funnit motionernas syfte förtjänt af beaktande. Väl låge det i sakens natur, att de, som vore satte att handhafva en förvaltning, ej borde vare sig deltaga i val af revisorer af denna förvaltning eller än mindre själfva fungera såsom revisorer däraf, och känslan af det principiellt oriktiga i ett motsatt förfarande vore nog i allmänhet till fyllest att förhindra deltagande i revisorsval och mottagande af revisorsuppdrag från deras sida, hvilkas förvaltningsåtgärder skulle utgöra föremål för revisorernas granskning; men då, enligt hvad erfarenheten ådagalagt, missbruk i angifna hänseende understundom förekommit, ansåge Riksdagen välbetänkt, att lagbestämmelser åstadkommes, hvilka stadgade uttryckligt förbud för dem, som inför kommun eller kyrkoförsamling vore redovisningsskyldiga, att väljas till eller deltaga i val af revisorer för granskning af kommunens eller kyrkans och skolans räkenskaper och förvaltning. I sammanhang därmed syntes böra komma under ompröfning, huruvida ej jämväl i andra författningar än de omförmälda, men dessa närstående, lagbestämmelser af ifrågavarande art borde införas. Riksdagen har därför anhållit, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådant tillägg i dels förordningen om kommunalstyrelse på landet, dels ock förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, att de, som enligt dessa författningar handhade eller handhaft någon förvaltning, icke måtte kunna väljas till eller deltaga i val af revisorer för granskning af den förvaltning, för hvilken de vore redovisningsskyldiga.

Då förevarande ärende, i hvad detsamma afser förslag till ändrad lydelse af ifrågavarande till det kyrkliga området hörande författningar, kommer att inför Eders Kungl. Maj:t anmälas af chefen för ecklesiastikdepartementet, torde det tillåtas mig att här upptaga ärendet endast i den del, som rör ifrågasatt ändring af vissa bestämmelser i förordningen om kommunalstyrelse på landet och därmed närstående författningar.

I anledning af Riksdagens nyssberörda framställning afgäfv, till följd af nådiga remisser, öfverståthållareämbetet och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen underdåniga utlåtanden, och framgick af dessa, att bemälda myndigheter icke hade något att erinra emot hvad Riksdagen hemställt. Uti några af dessa utlåtanden hade, under åberopande af hvad i sådant afseende stadgats i vissa andra författningar såsom lagen angående sparbanker den 29 juli 1892, lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 och lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet af sistnämnda dag, ifrågasatts, huruvida icke äfven i kommunalförordningarna borde meddelas förbud för röstberättigad att

deltaga i beslut om ansvarsfrihet för egna förvaltningsåtgärder. Beträffande frågan, huruvida jämväl i andra författningar än de i Riksdagens skrifvelse omförmälda lagbestämmelser af angifven art borde införas, hade några länsstyrelser framhållit, att sådant möjligen borde äga rum i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 och förordningen om landsting den 21 mars 1862 äfvensom i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, hvarjämte öfverståthållareämbetet i enahanda afseende erinrat om förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. Dock hade af vissa länsstyrelser uppmärksamheten blifvit fästad därå att, genom införandet i förordningen om kommunalstyrelse i stad af stadganden utaf ifrågavarande innehåll, inom stadsfullmäktige i vissa städer svårighet skulle, med bibehållande i öfrigt af nu gällande stadganden, kunna uppstå att vid revisorsval erhålla ett beslutmässigt antal fullmäktige.

Sedan därefter förslag uppgjorts till ändrad lydelse af § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, §§ 16 och 33 i förordningen om kommunalstyrelse i stad och § 26 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, enligt hvilka förslag till nämnda paragrafer gjorts tillägg af det innehåll, att den, som är ledamot af drätselkammare eller kommunalnämnd eller eljest redovisningsskyldig inför kommun, icke skulle få väljas till revisor af den förvaltning, för hvilken han hade att redovisa, eller deltaga i val af revisor af sådan förvaltning, anmälles ärendet inför Eders Kungl. Maj:t den 22 november 1901, och beslöt Eders Kungl. Maj:t anbefalla *dels* Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län att afgifva underdåniga utlåtanden öfver förslagen till ändrad lydelse af förordningen om kommunalstyrelse på landet och förordningen om kommunalstyrelse i stad; med föreskrift tillika, enär uti förut infordrade utlåtanden i ärendet tvekan uttalats, huruvida icke genom införandet i förordningen om kommunalstyrelse i stad af den föreslagna ändringen af § 33 uti några städer svårighet skulle uppstå att vid revisorsval erhålla beslutmässigt antal stadsfullmäktige, att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle lämna vederbörande stadsfullmäktige inom länen tillfälle att därom afgifva yttranden, *dels och* öfverståthållareämbetet att, efter Stockholms stadsfullmäktiges hörande, afgifva underdånigt utlåtande öfver förslaget till ändrad lydelse af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.

De sålunda infordrade utlåtandena hafva numera till Eders Kungl. Maj:t inkommit, och framgår af dem att, hvad afser förslaget till ändring af § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, någon an-

märkning däremot icke förekommit. Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län har därjämte framhållit att, om från valrätt vid revisorsval uteslötes personer, hvilka såsom ledamöter i vissa kommunala nämnder eller eljest vore redovisningsskyldiga inför kommunen, svårighet att vid sådant val erhålla beslutmässigt antal ledamöter syntes kunna uppkomma i kommuner på landet, där kommunalfullmäktige finnes.

Någon erinran har icke förekommit mot förslaget till ändring af §§ 16 och 33 i förordningen om kommunalstyrelse i stad i hvad det afser att den, som vore ledamot af drätselkammare eller eljest redovisningsskyldig inför kommunen, icke skall få väljas till revisor af den förvaltning, för hvilken han i sådan egenskap hade att redovisa, eller å allmän rådstuga deltaga i val af revisorer af sådan förvaltning. Beträffande åter förslaget att en sålunda redovisningsskyldig person ej skulle få inom stadsfullmäktige deltaga i val af revisor af sådan förvaltning, hafva olika uttalanden förekommit. Sålunda hafva stadsfullmäktige i 50 städer och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i 18 län icke heller i denna del haft något mot förslaget att eriura, men stadsfullmäktige i 32 städer och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i 6 län ansett, att ett lagstadgande i enlighet med förslagets lydelse i denna del skulle medföra svårighet att vid revisorsval erhålla beslutmässigt antal stadsfullmäktige. Å båda hållen hafva dock från flera städers fullmäktige och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i åtskilliga län framhållits lämpligheten däraf att, för undvikande af nämnda svårighet, till § 40 af förordningen om kommunalstyrelse i stad, hvilken § föreskrifver, att stadsfullmäktige icke må företaga ärende eller däri besluta, där icke minst två tredjedelar af ledamöternas hela antal äro tillstädes, måtte fogas ett tillägg, hvarigenom denna föreskrift icke blefve tillämplig vid val af revisorer för kommunal förvaltning. Beträffande det närmare innehållet af ett dylikt undantagsstadgande hafva flera olika förslag framställts.

Mot förslaget till ändring af § 26 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm har endast förekommit en mindre anmärkning i afseende på paragrafens formella affattning.

På sätt Riksdagen i sin skrifvelse anfört, ligger det i sakens natur, att de, som äro satta att handhafva en förvaltning, ej böra vare sig deltaga i val af revisorer af denna förvaltning eller än mindre själfva fungera såsom revisorer däraf. Då emellertid, såsom Riksdagen jämväl åberopat, det inom kommunalförvaltningen understundom förekommit, att den angifna regeln ej iakttagits, synes det föreligga skäl att i före-

varande hänseende meddela uttryckliga bestämmelser. Det förslag till sådana bestämmelser, som den 22 november 1901, på föredragning af dåvarande departementschefen, öfverlämnades till myndigheternas utlåtande, har icke heller ur principiell synpunkt mött någon gensägelse. Förslaget synes mig emellertid tarfva någon komplettering. Lika litet som den, hvilken haft någon del af kommunalförvaltningen sig anförtrodd, bör få tjänstgöra såsom revisor af denna förvaltning eller deltaga i val af revisorer af förvaltningen, lika litet bör han få deltaga i beslut, som vederbörande å kommunens vägnar hafva att fatta i anledning af revisorernas granskning af den förvaltning, för hvilken han är redovisningsskyldig. Tillägg innefattande sådan bestämmelse torde därför böra i förslaget införas.

Hvad vidare angår den påpekade svårigheten, som genom den föreslagna ändrade lydelsen af § 33 i förordningen om kommunalstyrelse i stad skulle uppstå därutinnan, att vid revisorsval äfvensom vid beslut i anledning af revisorernas granskning af förvaltningen erhålla beslutsmässigt antal stadsfullmäktige, synes mig densamma kunna lämpligast häfvas därigenom, att i § 40 af nämnda förordning införas ett stadgande att, om till följd af det i § 33 stadgade förbudet mot deltagande i vissa fall i val eller beslut inom stadsfullmäktige tillstädesvarande ledamot är hindrad att deltaga i handläggning af visst ärende, den omständigheten, att antalet af de öfriga tillstädesvarande icke uppgår till två tredjedelar af ledamöternas hela antal, icke må utgöra hinder för ärendets företagande. Likaledes bör, för undanröjande af enahanda svårighet inom kommunalfullmäktige, i § 32 af förordningen om kommunalstyrelse på landet införas ett stadgande i samma syfte. Uti förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm läser någon motsvarande ändring icke vara erforderlig, hvaremot förberörda anmärkning föranledt en jämkning i redaktionen.

Hvad i ärendet förekommit synes mig icke föranleda till någon åtgärd för ändring i förevarande syfte af andra författningar än dem, hvilka afsåges med det på grund af Eders Kungl. Maj:ts beslut den 22 november 1901 till myndigheterna remitterade förslaget.

I enlighet med nu angifna åsikter har jag låtit uppgöra förslag till lagar angående ändrad lydelse af §§ 17 och 32 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, §§ 16, 33 och 40 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 och § 26 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Sedan departementschefen därefter uppläst omförmälda förslag, hemställde departementschefen, att förslagen måtte genom nådig proposition för Riksdagen till antagande framläggas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter tillstyrkta hemställan behagade Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall; och skulle proposition af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

Carl G. Edman.